

21. 12. 2022

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

K požadavku (ne)odůvodnění rozhodnutí o útěkové vazbě ve světle nedávného nálezu Ústavního soudu

Ústavní soud České republiky (dále jen „Ústavní soud“) se v nedávné době ve svém nálezu ze dne 20.9.2022, sp. zn. II. ÚS 1959/22 (dále jen „Nález“), opětovně věnoval otázce práva na spravedlivý proces ve vazebním řízení. V rámci zkoumání ústavnosti napadených rozhodnutí Okresního soudu v Karlových Varech a Krajského soudu v Plzni[1] se Ústavní soud zabýval dvěma stěžejními otázkami, a to i) východisky vazebního rozhodování o prodloužení vazby a ii) tím, zda může koncept řádně neukončeného výslechu svědka sloužit jako podklad pro skutková zjištění obecných soudů. Po meritorním přezkumu obou otázek Ústavní soud zamítl ústavní stížnost proti usnesení obecných soudů, neboť neshledal, že by bylo zasaženo do stěžovatelových ústavně zaručených práv.

Vzhledem k obsáhlosti dotčené problematiky se v tomto článku zaměříme toliko na otázku prodloužování vazby útěkové.

Nejprve začneme stručným exkurzem do skutkového stavu, ze kterého Ústavní soud ve svém Nálezu vycházel. Stěžovatel byl na základě zahájeného trestního stíhání pro podezření ze spáchání zvlášť závažného zločinu vraždy dle § 140 odst. 1, odst. 2 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník ve znění pozdějších předpisů (dále jen „**trestní zákoník**“), vzat do vazby z důvodů dle § 67 písm. a) a b) zákona č. 141/1961 Sb., o trestní řízení soudním, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „**trestní řád**“), která byla následně opakovaně prodloužována. Skutek, pro který byl vzat stěžovatel do vazby, se měl stát v říjnu roku 2011, kdy měl stěžovatel spolu s další osobou za úplaty a nelegálně drženou zbraní zastřelit poškozeného, toho následně odvézt na odlehlé místo, vhodit do příkopu u cesty, polít hořlavinou a zapálit. Jelikož nebylo v rámci prověřování v letech 2011 a 2012 shromážděno dostatečné množství poznatků pro zahájení trestního stíhání konkrétních osob, věc byla odložena. Po přibližně 10 letech poskytl nový svědek policii informaci, že se mu měl jeden ze spolupachatelů svěřit, kdo měl výše popsany čin spáchat, kdo jej měl objednat, popsat průběh a ukázat mu místo činu.

Stěžovatel ve své ústavní stížnosti tvrdil porušení jeho ústavně garantovaných práv dle čl. 8 Listiny základních práv a svobod (dále jen „**Listina**“), čl. 36 odst. 1 Listiny, čl. 40 odst. 2 Listiny a čl. 6 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „**Úmluva**“) a čl. 13 Úmluvy.

K východiskům vazebního rozhodování o prodloužení vazby při hrozbě vysokého trestu jako důvodu útěkové vazby

Stěžovatel namítal, že obecné soudy v odůvodnění rozhodnutí o prodloužení útěkové vazby uváděly výslovně toliko hrozbu vysokého trestu bez dalšího, což však dle ustálené judikatury Evropského soudu pro lidská práva (dále jen „**ESLP**“) i Ústavního soudu není přípustné. Ústavní soud sám v Nálezu uvedl, že „[h]rozba vysokého trestu musí reálně vyplývat z konkrétních okolností s ohledem na postup vyšetřování (srov. např. rozsudek ESLP ze dne 11. 1. 2011 ve věci *Darvas proti Maďarsku*, stížnost č. 19547/07, bod. 27.) a nemůže automaticky zakládat domněnku, natož prakticky nevyvratitelnou, že tento vazební důvod je dán (srov. např. rozsudek ESLP ze dne 9. 1. 2003 ve věci *Shishkov proti Bulharsku*, stížnost č. 38822/97, body 59. až 60.; rozsudek ESLP ze dne 14. 10. 2010 ve věci *Khayredinov proti Ukrajině*, stížnost č. 38717/04, bod 41.; či rozsudek ESLP ze dne

17. 10. 2013 ve věci *Taran proti Ukrajině, stížnost č. 31898/06, bod 69.*)“ [2] Ústavní soud ve své judikatuře klade při rozhodování o útěkové vazbě a jejím prodlužování na obecné soudy vysoké nároky na zjišťování konkrétních okolností, na nichž se obava z útěku či skrývání zakládá, a ty musí být dostatečně určitě vylíčeny v odůvodnění rozhodnutí, kterým je o útěkové vazbě resp. jejím prodlužování rozhodováno.[3] Dle Ústavního soudu je nezbytné přihlídnout k objektivní konstelaci okolností i k reálným možnostem obviněného uprchnout či se skrývat, kterými může být ve světle Nálezu například napojení na regionální podsvětí či nedostatečná pevnost vazeb, které obviněného váží k místu jeho bydliště.[4] Hrozba vysokého trestu také musí být konkrétní, reálná a aktuální. Nemůže se jednat toliko o podezření obecné, plynoucí z vysoké horní hranice trestní sazby, avšak musí se jednat slovy Ústavního soudu o „pozitivní podezření“, tedy podezření podložené v každém jednotlivém případě u konkrétního obviněného. V této souvislosti Ústavní soud vyslovil názor, že v daném případě existovala důvodná obava, že v případě volby by stěžovatel neupřednostnil rodinu, placení hypotéky a vyživovací povinnost před vidinou toho, že by se i díky svým vazbám na podsvětí mohl vyhnout případnému velmi dlouhému trestu odnětí svobody.

Ústavní soud dále v Nálezu zdůrazňuje, že v případě prodlužování vazby útěkové nemůže být hrozba vysokého trestu jediným důvodem a tento důvod musí být vždy vážen proti okolnostem svědčícím v neprospěch vazby.[5] I za situace, kdy je nepravomocný rozsudek odsuzující k vysokému trestu okolností podstatně zvyšující riziko útěku,[6] je třeba vždy při rozhodování o prodloužení útěkové vazby brát rovněž v úvahu vývoj důkazní situace, tedy zda nově zjištěné skutečnosti posilují či naopak zeslabují podezření proti obviněnému.

Ústavní soud k otázce hrozby vysokého trestu jako důvodu vazby útěkové shrnuje, že tento důvod sám o sobě jako důvod útěkové vazby nepostačuje, musí k ní vždy přistupovat další okolnosti a objektivní možnosti obviněného riziko útěku realizovat a současně musí být hrozba vysokého trestu individualizována.[7] Tím se rozumí, že nelze vycházet toliko z obecného posuzování horní hranice trestní sazby. Naopak je potřeba zohlednit konkrétní výměru, která by mohla být obviněnému hypoteticky uložena, pokud by byl uznán vinným v době rozhodování o vazbě, a až tato výše by při vyhodnocení zjištěných okolností převyšovala osm let.[8] Ústavní soud k tomuto uzavírá, že s rostoucí výměrou trestu nad osm let roste i obecná obava z motivace potenciálně odsouzeného se takovému trestu vyhnout. Je však třeba mít na paměti, že jde stále o obecnou obavu, která sama o sobě k prodloužení vazby útěkové nestačí.

Závěr

Ústavní soud však při aplikaci výše uvedených východisek na případ stěžovatele přišel s poněkud překvapivým závěrem, když uvádí, že napadená rozhodnutí obecných soudů by jen stěží dosáhla hranice ústavní konformity, a pokud by měl Ústavní soud brát v potaz pouze výslovný obsah odůvodnění napadených rozhodnutí, tato by z hlediska shora uvedených požadavků nemohla v testu ústavnosti obstát.[9] Přesto Ústavní soud uzavřel, že musel zvážit i všechny další skutečnosti, jimiž obecné soudy při rozhodování o vazbě disponovaly a které jsou seznatelné z jejich rozhodnutí a spisového materiálu.[10] Jinými slovy Ústavní soud rezignoval na formální požadavky kladené na obecné soudy při odůvodňování prodloužení vazby útěkové jako je dostatečné vypořádání se s rozhodnými skutečnostmi v odůvodnění příslušného usnesení, a ne příliš vhodně odkázal na posuzování „dalších skutečností“, kterými obecné soudy disponovaly, ačkoliv se s nimi výslovně v odůvodnění nevypořádaly. Ústavní soud tak konstatuje, že obecné soudy pochybily, když do odůvodnění napadených rozhodnutí nepromítly další okolnosti, které svědčí pro obavu ze stěžovatelova útěku, resp. skrývání se.

Ústavní soud tak ve svém Nálezu v podstatě do značné míry supluje roli obecných soudů, když odůvodňuje oprávněnost prodlužování vazby útěkové, ač toto již dle jeho názoru mělo a především má být součástí odůvodnění napadených rozhodnutí. Ústavní soud v právní větě klade najisto, že „[n]utnou podmínkou prodloužení vazby útěkové je sílící podezření, že se obviněný trestného činu

skutečně dopustil, k němuž musí přistupovat konkrétní okolnosti reálně odůvodňující obavu, že by obviněný mohl uprchnout či se skrývat, které převažují nad okolnostmi svědčícími proti tomuto závěru. Takovouto okolností může být hrozba uložení vysokého trestu, avšak tato hrozba jednak sama o sobě jako důvod pro prodloužení vazby nepostačuje, ale musí k ní přistupovat ještě další okolnost či okolnosti a jednak musí být hrozba vysokého trestu individualizována.“ V tomto konkrétním případě však uzavírá, že jelikož „další okolnosti“ k prodloužení útěkové vazby objektivně existovaly, tak i přes jejich absenci v odůvodnění rozhodnutí obecných soudů nebylo de facto zasaženo do ústavně garantovaných práv stěžovatele.

Domníváme se, že tento postup, kdy je podle Ústavního soudu dostačující, když napadená rozhodnutí vyhovují požadavkům ochrany ústavně zaručených základních práv a svobod pouze materiálně, a nikoliv i formálně, by měl být pouze ojedinělou výjimkou. Není totiž žádoucí, aby Ústavní soud nahrazoval roli obecných soudů a odůvodňoval důvody vazby s argumentací, že tyto důvody objektivně při rozhodování obecných soudů přece jen existovaly a lze je zjistit například ze spisového materiálu. Naopak je potřeba zajistit, aby se soudy v rámci svého rozhodování vždy náležitě vypořádaly s dostatečným odůvodněním vazebních důvodů.

Mgr. Michaela Hlavatá,
advokátní koncipientka

Martin Šváb,
právní asistent

advokátní kancelář
tdpa

Trojan, Doleček a partneři, advokátní kancelář s.r.o.

Na strži 2102/61a

140 00 Praha 4

Tel.: +420 270 005 533

Fax: +420 270 005 537

e-mail: info@tdpa.cz

[1] Usnesení Okresního soudu v Karlových Varech ze dne 2.5.2022, č.j. 1 Nt 501/2022-21, a Usnesení Krajského soudu v Plzni ze dne 25.5.2022, č.j. 50 To 133/2022-101.

[2] Bod 41. Nálezu.

[3] Srov. nález Ústavního soudu ze dne 17.1.2017, sp. zn. I. ÚS 3533/16 (N 13/84 SbNU 159) a dále nález Ústavního soudu ze dne 17.1.2002, sp. zn. I. ÚS 432/01 (N 8/25 SbNU 55).

[4] Srov. nález Ústavního soudu ze dne 12.9.1996, sp. zn. I. ÚS 62/96 (N 74/6 SbNU 27).

[5] Srov. nález Ústavního soudu ze dne 12.12.2013, sp. zn. I. ÚS 2665/13 (N 217/71 SbNU 545), nález Ústavního soudu ze dne 28.7.2014, sp. zn. I. ÚS 1694/14 (N 146/74 SbNU 241) či nález Ústavního soudu ze dne 1.4.2004, sp. zn. III. ÚS 566/03 (N 48/33 SbNU 3).

[6] Srov. nález Ústavního soudu ze dne 10.4.2014, sp. zn. I. ÚS 185/14 (N 56/73 SbNU 119).

[7] Bod 45. Nálezu.

[8] Tamtéž.

[9] Body 46. a 47 Nálezu.

[10] Bod 62. Nálezu.

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Nová „tlačítková“ povinnost pro e-shopy](#)
- [Digital Omnibus: Revoluce v datech, nebo jen nová zátěž pro podnikatele?](#)
- [Darování pro případ smrti nemovité věci zapsané v katastru nemovitostí a určení výše odměny soudního komisaře](#)
- [Flotilová novela: Kdo a kdy musí nově získat licenci k distribuci pojištění?](#)
- [Nová pravidla pro ground handling v EU a jejich dopady na letecký sektor](#)
- [Právní due diligence nemovitostí: na co se v praxi skutečně zaměřit](#)
- [Hmotněprávní opatrovník obchodní korporace: mezi efektivní ochranou a zásahem do korporační autonomie](#)

- [Byznys a paragrafy, díl 32.: Konkurenční doložka](#)
- [Skryté ujednání v realitní smlouvě - zbytečná hra na schovávanou](#)
- [Odpovědnost člena voleného orgánu dle § 159 OZ a vymezení škody způsobené právnické osobě](#)
- [Vnosy do společného jmění manželů a jejich valorizace v aktuální judikatuře Nejvyššího soudu a Ústavního soudu](#)